

DE
NORMANDISCHE

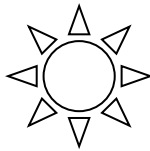

DERDE BOEK

DE
NORMANDISCHE

BOEK 3 VAN
DE NORMANDIERS

DAN ADAMS

Auteur: Dan Adams

Coverontwerp: studio Sunny Side Up, Belgium

© Adobe stock foto

ISBN: 978 946 405 8598

© Dan Adams 2021

Alle reacties welkom, danadams.be@gmail.com

Uitgever: Brave New Books

Niets aan deze uitgave mag openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, internet of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur.

Mijn speciale dank gaat uit naar Madeline Mignon en Nicole Van der Voort uit Essen, voor het brainstormen, het redigeren en de correctie van mijn manuscript.

De cursiefgedrukte teksten in deze roman zijn historische toelichtingen.

PROLOOG

TUSSEN 1119 EN 1134 WAT VOORAFGING IN HET EERSTE BOEK: GUILLAUME DE MONTFROID

Guillaume de Montfroid was de graaf van Avre en trouwe leenheer van zijn oom, koning Hendrik I van Engeland, tevens hertog van Normandië. Toen hij drieënveertig werd, besloot hij zijn diensten aan koning Hendrik op te zeggen en terug te keren naar zijn graafschap, want er bereikten hem verontrustende berichten. Zijn vrouw was bevallen van een dochttertje en vertoonde tekenen van een mentale ziekte. Daarbij waren er ook vermoedens van wanbeheer door zijn rentmeester.

Gerlinde, de dochter van een steenkapper, werd op zeer jeugdige leeftijd de maîtresse van de Engelse koning. Toen ze zwanger werd, verstootte hij haar. Samen met haar pasgeboren dochttertje Lisette werd Gerlinde door koning Hendrik met Guillaume de Montfroid meegestuurd naar zijn burcht in Nonancourt. Ze zou daar niet alleen haar eigen dochter opvoeden, maar ook de min en pleegmoeder worden van Isolde, de dochter van Guillaume de Montfroid. Op zestienjarige leeftijd zal Lisette naar het hof van de koning geroepen worden. Hij zal haar dan als zijn onwettige dochter erkennen en passend uithuwelijken. Er is één voorwaarde, Gerlinde mocht tot dan geen andere man bekennen, want de koning wilde niet dat zijn dochter vader zei tegen iemand anders. Dit was een flinke streep door de rekening van Guillaume, die heimelijk gevoelens koesterde voor Gerlinde.

Marie, de dochter van een leenman, werd de nieuwe huis-houdster op Nonancourt, omdat de vrouw van graaf Guillaume de Montfroid, wegens haar mentale toestand, deze taak niet meer aankon. Marie was jong, mooi, welgevormd en wist wat ze wilde. Zij zag in Guillaume de Montfroid de ideale echtgenoot, ook al was hij dertig jaar ouder. Ze troostte Guillaume na de dood van zijn vrouw en slaagde uiteindelijk in haar opzet om hem in haar bed te krijgen.

Henri de Montfroid, de oudste zoon van Guillaume de Montfroid werd, wegens zijn intellectuele capaciteiten, aan de hofhouding van de Engelse koning toegevoegd. Hij leidde een paar succesvolle militaire operaties voor de Engelse koning en werd nadien zijn adviseur en onderhandelaar. Hij sloot een hechte vriendschap met de jonge kroonprins William Adelin, die langzaam uitgroeide tot een geheime homoseksuele relatie. William Adelin werd na zijn huwelijk met Alice van Anjou tot hertog van Normandië benoemd. Alice kon haar gevoelens voor Henri de Montfroid nauwelijks onderdrukken en betrok hem in een driehoeksverhouding met haar man. Een schipbreuk was de oorzaak van de verdrinkingsdood van hertog William Adelin. Weinig tijd later kon Alice van Anjou Henri overhalen haar uit Londen te helpen vluchten naar het klooster van Fontevraud. Vanaf dat moment richtte de sluwe Henri al zijn energie op het vervullen van zijn geheime droom: hertog van Normandië worden zoals zijn overgrootvader Willem de Veroveraar. In de nieuwe rentmeester van zijn vader vond hij niet alleen opnieuw een minnaar, maar ook een uitstekende bondgenoot. Intriges en gekonkel waren hun wapens. Zelfs voor moord en verkrachting deinsden ze niet terug.

Isolde en Lisette waren twee zoogzusters. Lisette, de onwetige dochter van koning Hendrik, groeide uit tot een levenslustige, spontane jonge vrouw. Ze genoot met volle teugen van haar jonge leven en stond graag in het middelpunt van de belangstelling, vooral van jonkers en hovelingen.

Isolde, de dochter van Guillaume de Montfroid, was eerder gesloten, rebels, koppig en soms wat agressief, eigenschappen die ze van haar vader erfde. Ze groeide op tussen paarden en wapens, oefende mee met schildknepen en soldaten en was een onovertroffen boogschutter. Ze was de oogappel van haar vader. Isolde kwam meermaals in botsing met haar broer Robert en hun haat voor mekaar laaide soms zo hoog op dat het tot een handgemeen kwam.

TUSSEN 1134 EN 1136 WAT VOORAFGING IN HET TWEEDE BOEK: IN DE SCHADUW VAN DE KROON

Lisette werd op haar zestiende aan het koninklijk hof van haar vader Hendrik I van Engeland ontboden. Guillaume de Montfroid en Gerlinde, haar moeder, begeleidden haar. De nacht na hun bezoek stierf de koning in nogal mysterieuze omstandigheden. Daardoor waren Guillaume de Montfroid en Gerlinde bevrijd van hun eed, die een relatie tussen hen onmogelijk maakte. Net voor zijn dood had de koning, Gerlinde en haar dochter Lisette in de adelstand verheven en hen, naast een huis in Rouen, elk nog de royale som van honderd gouden ponden geschonken. Op de terugweg naar Nonancourt deed Guillaume Gerlinde een aanzoek. Niets stond dan ook nog een huwelijk tussen beiden in de weg. Enkele maanden later, in het voorjaar van 1136 trouwden ze. Dit tot ongenoegen van Marie de huisvrouwster van Nonancourt. Ze had immers gehoopt om gravin van Avre te worden. Op de huwelijksdag probeerde de rentmeester met hulp van de bisschop het huwelijk tussen Guillaume en Gerlinde nog te verhinderen, doch hun opzet mislukte.

Rowan, een jonge novice van de abdij van Dreux had het moeilijk binnen de gesloten gemeenschap van monniken. Hij kon er van langsom minder aarden en vond van zichzelf dat hij

geen roeping meer had. Net voor hij de wijdingen ontving, besloot hij de abdij te verlaten en terug te keren naar zijn geboortedorp, naar Verneuil.

De burchtheer van Verneuil stelde hem te werk als klerk en hulp van de rentmeester. Bij een belegering door een leger van de graaf van Anjou geraakte hij niet alleen gewond, maar ook verliefd op Fleur, de dochter van de burchtheer. De blijken van genegenheid waren wederkerig, doch hun liefde had weinig kansen. Beiden moesten elkaar heimelijk ontmoeten en zich tevredenstellen met af en toe enkele gestolen momenten. Als zoon van een horige, zou de burchtheer nooit een verbintenis met zijn dochter aanvaarden.

Omdat Fleur gedwongen werd om met Robert de Montfroid te huwen, besloten de twee verliefden te vluchten. Gerlinde beloofde hen te helpen.

De moeilijkheden tussen Gerlinde enerzijds en de rentmeester en Henri de Montfroid anderzijds, namen gestaag toe. Toen Gerlinde ook nog ontdekte dat er tussen die twee een fysieke intimiteit bestond, had ze een gewetensprobleem: moest ze dit aan haar man vertellen of niet. Om de vrede in haar gezin te bewaren, zweeg ze.

Voor Henri en Jacques de rentmeester kwam de dood van koning Hendrik welgelegen. Nu konden ze eindelijk aan de laatste fase van hun plan beginnen: de macht grijpen in Normandië.

Guillaume en zijn familie werden in Boulogne uitgenodigd door de nieuwe koningin van Engeland: Mathilde van Boulogne. Ze wilde dat Guillaume bemiddelde tussen haar en haar nicht Mathilda van Engeland, die ook aanspraak maakte op zowel het koninkrijk Engeland als het hertogdom Normandië.

DE NORMANDIERS

Boek 3

DE NORMANDISCHE

WOENSDAG 24 JUNI 1136
BOS VAN CHAISE-DIEU
DE HINDERLAAG

's Morgens vroeg vertrokken Guillaume en zijn gevolg in een druilregen pal westwaarts. Al vlug was Verneuil aan het zicht onttrokken. Hun doel was de burcht van Argentan, waar ze Mathilda van Engeland hoopten te ontmoeten. Als ze een goed tempo aanhielden konden ze er in twee dagen zijn. Iedereen had zijn kapmantel aangetrokken. Guillaume de Montfroid hoopte om nog voor de avond viel, de abdij in het gehucht L'Aigle te bereiken. Hij was er al een paar keer geweest en kende de prior. Onderdak verkrijgen bij deze godvrezende monniken zou dan ook geen probleem vormen.

Het grootste deel van de dag moesten ze door het bos van Chaise-Dieu rijden en dit baarde hem zorgen. Louis d'Ambois had hem gewaarschuwd voor een roversbende, die zich daar schuilhield. Het was een moeilijk te controleren grensgebied tussen Normandië en Anjou. De rovers vielen handelskonvoeien en passanten aan. Met de maand werd de bende driester en waagde het zelfs afgelegen boerderijen te plunderen. Louis d'Ambois, burchtheer van Verneuil, had al een paar keer een groep zwaarbewapende mannen erop uitgestuurd om hen te elimineren, echter zonder succes. In het immens grote woud

was de groep, waarschijnlijk bestaande uit dolende huurlingen uit het voormalige leger van koning Hendrik, onvindbaar. Louis hoopte dat Mathilda vlug een nieuw leger zou formeren, dan zou dit probleem zichzelf oplossen.

‘Toch maar uitkijken,’ had Louis Guillaume op het hart gedrukt. ‘Normaal vallen ze geen gewapende konvooien aan, maar je weet nooit. Zal ik wat extra mannen meegeven?’

‘Niet nodig,’ meende Guillaume.

Graaf de Montfroid was een voorzichtig en ervaren krijgsheer. Even had hij getwijfeld om zijn escorte hun maliënkolders te laten aantrekken. De regen deed hem van dit plan afzien. Te veel roest en poetswerk achteraf voor de mannen. Trouwens, met Isolde erbij waren ze toch met acht gewapende ruiters. Daarenboven, een handvol man te voet zou het nooit tegen hen proberen op te nemen, overwoog hij bij zichzelf. Of toch?

Uit voorzorg plaatste hij zijn twee beste mannen vooraan de kolonne. Gerlinde, Isolde en de twee pakpaarden met de maliënkolders, extra bogen en pijlen en wat mondvoorraad, reden in het midden, zodat ze vooraan en achteraan beschermd waren. Hijzelf reed onmiddellijk achter de twee vrouwen aan.

Halfweg de voormiddag doemde het woud voor hen op als een donkere reusachtige dreiging. Het had opgehouden met regenen en de zon brak door de wolken. Aan de rand van het woud reed Guillaume naar voor en beval een korte pauze. ‘Eten,’ deelde hij mee, ‘de paarden drenken in het beekje en haal de maliënkolders en helmen van de pakpaarden af.’ Dit laatste stuitte op enig verzet bij zijn mannen, omdat een maliënkolder nu eenmaal geen al te comfortabel kledingstuk was. Maar de graaf was onverbiddelijk. Iedereen steeg af, legde helm, wambuis en maliënkolder klaar en haalde wat proviand uit de zadel-tas.

‘Gaat het?’ vroeg Guillaume aan Gerlinde.

De zon was plots volop van de partij en er was geen wolkje meer aan de hemel te bespeuren. Het gras geurde kruidig. Gerlinde spreidde haar mantel uit over een struik zodat hij kon

drogen. ‘Wat zadelpijn, maar het valt wel mee. Moet ik ook zo’n ding aan?’ vroeg ze aan haar man.

‘Nee, in het bos rijd je in het midden van de kolonne en ben je beschermd.’ Guillaume draaide zich om en zocht Isolde. Zij had haar maliënkolder al aan. Haar lange blonde haren warrelden er over. Guillaume deed teken om haar haren op te binden. Ze schudde heftig haar hoofd. Parbleu! Dat ze geen helm wilde aandoen, tot daar. Ze had inderdaad geen steekwapen bij, wel haar kruisboog en handboog. Doch dat ze ook met losse haren door een bos wilde rijden, dat zou haar niet lukken. Guillaume wilde driftig op zijn dochter afstappen. Gerlinde legde haar hand op zijn arm. ‘Wind je niet op. Laat ze. Een woordenwisseling heeft echt geen zin. Dat weet je toch liefste, ze doet uiteindelijk toch haar zin.’

Zonder zijn blik van Isolde af te wenden, bromde hij: ‘Je hebt gelijk.’ Plots glimlachte hij.

‘Waarom lach je?’ vroeg Gerlinde.

‘Bezie haar eens. Als kind wilde ze altijd schildmaagd worden. Je weet hoe verzet ze was op de legendarische verhalen over Lagherta en onze voorouders uit het noorden. Ze begint parbleu hoe langer hoe meer op een schildmaagd te gelijken.’

‘Ja,’ beaamde Gerlinde, ‘ze is groot en sterk en is nergens bang voor. Iedere vrouw kent angst als ze alleen door het donker moet. Allee, ik toch.’

Guillaume grinnikte even en schudde zijn hoofd.

‘Zij niet,’ vervolgde Gerlinde. ‘Zij kent die angst niet, zelfs als kind was ze niet bang in het donker. Zij heeft geen man nodig om zich te beschermen. Isolde kan zichzelf beschermen en dat is zeldzaam. Ik benijd haar soms.’

‘Hoef je niet. Ik bescherm jou.’

‘Dat is het nu juist. Ik heb iemand nodig.’

Guillaume fronste de wenkbrauwen. ‘Ben ik er juist maar om jou te beschermen? Meer niet?’ Hij gaf intussen Gerlinde speels een duwtje met de ellenboog. ‘Kijk daar!’ Hij wees met een knikje van zijn hoofd naar Isolde. ‘Ze bindt dan toch haar haar samen.’

‘Zie je wel.’

Na de korte pauze zetten ze hun tocht verder. Ze trokken behoedzaam het bos in, het ronde schild voor zich, hand op het gevest van het zwaard en sturend met de knieën, zoals het was aangeleerd. Guillaume wist dat die waakzaamheid gaandeweg zou verslappen. Daarom bleef hij alert. De weg door het woud was niet erg breed, ze konden er nauwelijks per twee naast elkaar rijden. Laaghangende takken zwiepten af en toe in hun gezicht. Ze kwamen verschillende wegsplitsingen tegen. Ondanks het feit dat ridder Renaud, die de groep aanvoerde, de weg al vaak had genomen, twijfelde hij af en toe of ze op de juiste weg waren. Bij een driesprong reed Guillaume naar voor, tot bij hem en steeg af om te zien waar de meeste sporen naar toe leidden. Net toen hij besluiteloos zijn schouders wou ophalen verscheen links van hem een man uit het bos. Hij was in lompen gehuld en kwam schoorvoetend op hen toe.

‘Seigneur, kan een nederige man als ik u van dienst zijn?’ vroeg hij.

Guillaume monsterde hem en vroeg of ze op de juiste weg waren naar de benedictijnerabdij van L’Aigle. De man grijnsachte zijn tandeloze mond bloot. Er liep een straaltje kwijpsel uit zijn mondhoek over zijn kin en hij wees naar rechts. ‘Altijd maar rechtdoor, seigneur. Volg de vallei van dit riviertje. Je kunt niet missen,’ sliste hij.

‘Dan is dit riviertje ongetwijfeld de Risle?’

‘Inderdaad seigneur, u bent een kenner van de streek.’

‘Is het niet zo, dat dit riviertje aan de abdij voorbij stroomt?’

‘Dat is zo.’

‘Hoe ver nog?’

‘Te voet een dag, maar op de rug van deze nobele dieren lukt dat zeker in een halve dag.’

‘Dank u, beste man,’ zei Guillaume en wierp hem een geldstuk toe dat hij behendig opving.

De man draaide zich om en verdween in het struikgewas. Hij mompelde half in zichzelf: ‘God hebbe uw ziel!’ Maar dat hoorde niemand meer.

Achteraf gezien had Guillaume achterdochtiger moeten zijn. Vooreerst had hij geruchten over gewapende bende, die het woud onveilig maakten, veel ernstiger moeten nemen. Dit waren geen gevluichte boeren, maar huurlingen, wapenknechten, mannen die getraind waren om te vechten en te doden. Struikrovers hadden bij zijn weten nog nooit geprobeerd een groep gewapende ruiters, die onder de grafelijke vlag reden, aan te vallen. Een groep soldaten had geen waardevolle koopwaar bij en was daarbij heel weerbaar. Ten tweede had hij moeten achterdochtig zijn over het terrein. Plots was het donkere beukenbos zonder onderbegroeiing overgegaan in een meer open terrein met lage bosjes struikgewas en hier en daar een solitaire boom. Het riviertje slingerde zich door een smalle vallei met oplopende wanden. Een halve mijl verder versperde een boom het pad. Guillaume zag dat hij niet door de wind omgeknakt was, maar geveld door een bijl. Dit was verontrustend. Ze konden niet rechtdoor. Ze moesten de helling op, om de boom heen. Hij floot op zijn vingers het afgesproken alarmsignaal. Iedereen hield zijn paard in.

Plots doken overal uit het struikgewas gewapende mannen op. Guillaume en zijn gevolg waren ingesloten. De verrassing was compleet. De graaf keek snel rond zich en schatte hen op meer dan twee dozijn, mannen met zwaard en schild en ook een aantal piekeniers. Hij woog hun kansen af. Door de vele struiken en het zompig terrein zouden ze niet veel voordeel halen uit hun paarden. Daarbij, dit waren geen gewone struikrovers die met messen en dolken probeerden kooplui hun waar afhandig te maken. Aan de bevelen hoorde hij dat het Angelsaksen waren. Waarschijnlijk die bende dolende huurlingen, waarvoor Louis d'Ambois hem gewaarschuwd had. Indien er op de helling geen boogschutters stonden maakten ze een kans.

Guillaume blikte vlug naar de helling boven zich. Geen boogschutters te zien. Piekeniers hadden hun speer in de grond geplant en richtten ze schuin naar voor. De huurlingen kwamen langzaam en dreigend dichterbij en maakten de kring kleiner. Hij moest een bevel geven. Hij mocht niet meer talmen.

Net toen hij riep: 'Groeperen en schilden voor,' liet Isolde haar paard op de achterpoten draaien en voor er iemand van de aanvallers kon reageren, galoppeerde ze tussen twee piekeniers door de helling op. Ondanks haar maliënkolder verraadde haar lange blonde haar, dat ze een vrouw was. Guillaume begreep dadelijk het manoeuvre van Isolde. Ze hoefde geen bevel, ze handelde impulsief, maar wel snel en accuraat. Hoe stom van hem dat hij geen handvol boogschutters had meegenomen. Gelukkig had Isolde haar langboog bij.

Een paar aanvallers riepen iets naar een reus van een kerel, blijkbaar de aanvoerder en wezen naar de vluchtende Isolde. De reus gebaarde dat ze haar moesten laten. Hij floot twee keer hard op de vingers. Zijn kompanen stormden op de groep ruiters af die zich rond Gerlinde groepeerden, om haar te beschermen. Guillaume liet zijn paard kort draaien en riep naar Renaud dat hij dichterbij Gerlinde moest aansluiten. Hij trok zijn slagzwaard dat op Keltische wijze gekruist op zijn rug vastzat, met de rechterhand uit de schede. De overvallers gingen woest te keer. Dadelijk moest hij een paar slagen pareren. Zwaarden ketsten af op mekaar en hakten in op de speren van de aanvallers in. Guillaume zag onmiddellijk dat ze met opzet niet op de poten van de paarden mikten, maar met hun lange lansen probeerden de ruiters uit het zadel te lichten. Het was hen duidelijk om de paarden te doen. Hij had de teugels van zijn hengst vrijgelaten om zijn slagzwaard met twee handen te kunnen hanteren en stuurde het paard aan met de druk van zijn dijen. Terwijl hij een van de aanvallers een flinke jaap in zijn arm toebracht zag hij dat er een van zijn mannen uit het zadel werd gestoten en een houw van een strijdbijl in zijn dij kreeg. Hij keek om, aarzelde even of hij die weerloze man op de grond te hulp zou snellen. Die paar ogenblikken van onoplettendheid, waren genoeg geweest voor de reus om Gerlinde achteraan te benaderen, onder twee zwaaiende zwaarden door te duiken, haar bij een been te grijpen en van haar paard te sleuren. Guillaume hoorde Gerlinde gillen, wendde vliegensvlug zijn paard en zag dat de reus Gerlinde met zijn ene arm in een houdgreep had. Met zijn andere hand hield hij het lemmet van zijn dolk op haar keel.

‘Stop,’ riep de reus.

Guillaume die dadelijk de ernst van de situatie inzag riep ook: ‘Stop de aanval!’

‘Iedereen afstijgen,’ brulde de reus, ‘of ik snij deze mooie dame haar strot af!’

Gerlinde keek verschrikten en met uitpuilende ogen voor zich uit. Ze durfde niet meer gillen of bewegen.

De reus keek naar Guillaume. ‘Jij ook seigneur,’ siste hij en met zijn mes maakte hij een kleine snee in de keel van Gerlinde. Een dun straaltje bloed sijpelde langs haar keel naar beneden. Gerlinde wilde tieren doch de druk van het mes op haar keel verhinderde het.

Guillaume zag het gevaar en hun onmacht om iets te ondernemen. ‘Afstappen,’ riep hij naar zijn mannen. ‘Niets doen.’

Niemand lette op Isolde. Ze had haar paard in de vallei wat hoogte laten winnen, was snel afgestegen, had zonder aarzelen haar boog van haar rug genomen en een pijl uit de koker die vastzat aan haar riem. Ze verborg zich gedeeltelijk achter een struik terwijl ze haar boog oprichtte en de pees half opspande. Ze wachtte gespannen het juiste ogenblik af, haar blik op de reus gericht. Zijn hart kon ze niet raken, want jammer genoeg bevond Gerlinde zich in de baan van de pijl. Isolde keek naast haar pijl, zestig passen schatte ze. Dat is veel voor een precies schot. Ze keek even op. Geen wind, aflopend terrein. De pijl zou een tamelijk rechte vlucht maken. Als Gerlinde zich wat uit de baan van de pijl verplaatste, zou ze het erop wagen.

‘Alle wapens op de grond gooien!’ was het nieuwe bevel van de reus. ‘Zwaarden, dolken en schilden. Ook jullie maliënkolders willen we. Als jullie doen wat ik zeg, spaar ik jullie levens en dat van deze mooie dame. Het gaat ons enkel om wapens en paarden.’

De mannen van Nonancourt keken vragend naar Guillaume. Het gevecht stoppen was een ding, maar de wapens afgeven op het strijdtoneel, dat was voor een getrainde wapenknecht wat anders. Eergevoel heet dit. Daarbij, iedereen had vlug de bedenkking gemaakt dat ze zonder wapens weerloos zouden zijn en in

hoeverre konden ze betrouwen op het woord van deze Angelsaksische huurling. Een ding was zeker, de uitkomst van een gevecht was heel onzeker, een tegen drie, het zou moeilijk zijn. Deze bedenking had Guillaume ook gemaakt. Er was wel een factor waar de overvallers geen rekening mee hielden en dat was Isolde met haar boog. Van uit een ooghoek had Guillaume opgemerkt dat ze hoger terrein had opgezocht en met haar boog in aanslag toekeek. Op die afstand was een schot precies en dodelijk, zeker voor Isolde. Guillaume steeg af en liep langzaam op de reus toe. Het werd muisstil. Niemand bewoog.

Guillaume gaf rustig het bevel de wapens op de grond te gooien. Nadat iedereen dan toch zijn wapen op de grond had gegooid, gaf de reus ook het bevel om de maliënkolders en helmen af te doen en op de grond te gooien. Guillaume wierp zijn helm en maliënkolder voor de voeten van de reus en keek hem minachtend aan. Zijn hemd stond wat open en de reus kreeg zijn gouden halsketting in het oog.

‘Hier met die ketting,’ gromde de reus begerig en wenkte met zijn hoofd Guillaume dichterbij. Ondertussen drukte hij Gerlinde steviger tegen zich aan.

Terwijl Guillaume het slotje van zijn halsketting losmaakte, probeerde hij achteloos, zonder de aandacht te trekken, te zien waar Isolde zich bevond. Hij merkte dat ze moeilijk kon richten omdat Gerlinde zich in de baan van de pijl bevond. Hij stapte naar voor, hield de ketting voor zich uit en verplichte de reus zich wat te draaien om de ketting te grijpen.

‘Hier, mijn ketting in ruil voor mijn vrouw.’

De reus lachte luid en onbeheerst. ‘Ha, ha, ha...deze mooie dame is uw vrouw! Wel seigneur, u schijnt blijkbaar niet te begrijpen dat ik uw vrouw al bezit en als u niet braaf mijn bevelen opvolgt, zullen straks al mijn mannen haar beurtelings aan hun speer mogen rijden, als u begrijpt wat ik bedoel!’ Hij keek triomfantelijk rond. ‘Ik zal natuurlijk de eerste zijn die deze rosse schoonheid zal berijden,’ grijnsde hij.

Zijn mannen begonnen luidop te lachen en obscene gebaren te maken.

Guillaume stak de ketting voor zich uit, doch zo dat de reus er net niet bij kon. Hij zag hebzucht in de ogen van de man. Een kwart draai, maak alsjeblieft een kleine kwart draai, bad Guillaume inwendig. De begerigheid van de reus was blijkbaar groter dan zijn voorzichtigheid en wantrouwen. Hij deed een pas naar voor en reikte wat naar links om de ketting te grijpen. Isolde kneep haar linkeroog dicht, tuitte haar lippen, trok de boogpees en het uiteinde van de pijl tot tegen haar mond, mikte, blokkeerde haar ademhalingen en loste de pees. De pijl kliefde door de lucht, doorboorde enkele tellen later de keel en de halslagader van de reus, versplinterde een halswervel en kwam er langs de andere kant weer uit.

Guillaume zag even de vertwijfeling in de ogen van de reus. Toen spatte slagaderlijk bloed uit zijn keel. Hij kokhalsde en er gulpte bloed uit zijn mond. De dolk viel op de grond en hij greep met beide handen reutelend naar zijn keel. Guillaume dook naar Gerlinde en trok haar van bij de reus weg. Toen barstte de hel los. De mannen van Nonancourt doken naar hun wapens, die ze op de grond hadden gegooid en vormden onmiddellijk met hun schilden een verdedigend front. Isolde zocht opnieuw een pijl uit de koker aan haar riem. Ze nam haar tijd. Iedere pijl moest doel treffen. Al die jaren oefening wierpen nu hun vruchten af. Haar eerste echte gevecht. Een aanvaller, die naar Guillaume toeliep, werd door een pijl in de borst getroffen vooraleer hij twee stappen kon verzetten. Dit gaf Guillaume de gelegenheid om zijn zwaard op te rapen.

Isolde was intussen weer opgestegen. Te paard kon ze niet zo precies mikken, maar ze zat hoger en had een beter zicht op een tweetal aanvallers die langs de helling naar haar toekropen. De glooiing was op die plaats wat steiler en ze vorderden langzaam. Koelbloedig haalde Isolde opnieuw een pijl uit haar koker. Ze spande de boog, even de wang tegen de pees, kijken, richten en loslaten. Psch... Eén van de omhoogklauterende mannen viel getroffen op de grond. Vlug legde ze een nieuwe pijl op de pees en ook de tweede aanvaller, tot op nauwelijks twintig passen van haar genaderd, legde ze neer. Ze liet Mistral de helling wat

afdalen en zocht beheerst een nieuw doelwit. Er begon twijfel te ontstaan tussen de aanvallers. Ze waren hun hoofdman kwijt, meer dan een half dozijn man was al gevallen door die boogschutter hoog boven hen. Niemand had zin om zijn leven te wagen en naar boven te klauteren, want dat was zo goed als zelfmoord. De kring van de mannen van Nonancourt deinde uit. Ze drongen de struikrovers terug. Een paar van de mannen van Guillaume hadden opnieuw hun paard kunnen bestijgen en hoog in het zadel hakten ze ongenadig op de struikrovers in. Een van de aanvallers riep: 'Terugtrekken! Terug!' Daarna vluchtten de huurlingen in paniek alle richtingen uit. Twee aanvallers werden ingesloten en overmeesterd. Snel overschouwde Guillaume de toestand bij zijn mannen. Twee lichtgewonden en een zwaargewonde die kermend op de grond lag. Hij keek naar Gerlinde. 'Alles goed?' Hij zag dat ze totaal van de kaart was maar ze knikte moedig van ja. 'Daar,' wees hij, 'help Aimery. Hij is zwaargewond.'

Gerlinde liep naar haar paard. Het stond braaf te grazen, op de plaats waar ze ervan was gesleurd. Ze nam vlug haar zadeltas en rende naar de zwaargewonde Aimery. Hij hield met beide handen zijn dij vast. Zijn braies was doordrenkt van het bloed. Hij keek Gerlinde hulpeloos aan. 'Help me edele vrouwe, ik...ik bloed dood.' Gerlinde stroopte zijn tuniek op, sneed met een dolk zijn braies open. Om voorlopig de bloeding te stelpen zou ze het bovenbeen moest afbinden. 'Ik heb een stok nodig, een el lang,' snauwde ze naar de soldaat die de gekwetste ondersteunde, terwijl ze hem zijn dolk teruggaf.

Guillaume liep op de twee gevangen mannen af. Hij was woedend en de adrenaline gierde door zijn lijf. Hij keek naar Renaud. 'Maak hen af,' beval hij kil. Eén man viel op zijn knieën en smeekte om genade.

'Godverdomme, maak ze af of ik doe het zelf!' Omdat Renaud aarzelde rukte Guillaume in een razernij het zwaard uit zijn handen en stak de man op de grond met zo'n woede en kracht het zwaard van boven door zijn borst dat het er aan de achterkant een heel eind uit stak. Hij zette zijn voet op het schokkende

lichaam en trok met een woeste ruk zijn zwaard eruit. 'De ander ook,' snauwde hij en gaf het zwaard terug aan zijn kapitein.

'Er liggen nog twee zwaargewonde vijanden,' zei Renaud. 'De rest zijn dood denk ik.'

'Ook afmaken,' antwoordde Guillaume kortaf. 'Zo'n gespuis verdient geen mededogen.' Hij liep naar Gerlinde die probeerde met een sjaal en een knevel het bloed te stelpen door zijn dijbeen af te binden.

'Vuur maken,' beval ze een soldaat die zijn makker kwam helpen, 'zo vlug mogelijk. Het is gelukkig maar een adellijke bloeding. Het bloedvat moet dicht gebrand worden.' Daarna draaide ze zich om naar Guillaume en keek hem woedend aan. 'Ik probeer hier een leven te redden en jij hebt niet het minste medelijden met een man, die je op zijn knieën om zijn leven smeekt! Ik walg van je!' riep ze met een felheid die haar normaal vreemd was.

'Weet je wat die mannen ons hadden aangedaan, indien we niets hadden ondernomen, of beter indien Isolde ons niet uit die benarde situatie had gered?' snauwde Guillaume terug.

'Zeg het mij.' Ondertussen had Gerlinde een knelverband aangebracht, aangedraaid en het bloeden gestelpt.

'Die mannen' en Guillaume wees naar de lijken, want intussen had blijkbaar iemand zijn bevel opgevolgd en de andere gevangene ook gedood, 'die mannen hadden ons zonder pardon over de kling gejaagd en hadden zich daarna één voor één aan jou vergrepen. Het beste wat er jou dan kon gebeuren was, dat ze je daarna de keel oversneden, maar veel waarschijnlijker hadden ze je gespaard om je ook de volgende dagen te misbruiken, tot je smeekte om de dood. Dat was er gebeurd, vrouw. Ik heb het recht als krijgsheer die mannen te doden. Hen laten lopen was een belediging geweest voor Isolde en mijn mannen, die zich met de inzet van hun lijf, jou probeerden te beschermen.'

'Je bent God niet, Guillaume. Jij hebt het recht niet een man die op zijn knieën voor je zit en om genade smeekt, neer te steken als een dier. Ik walg echt van je. Bij God en alle heiligen, Guillaume, ik wist niet dat je zo'n barbaar en onmens was!'

Guillaume zag dat een verder gesprek geen zin had en liep op de beek toe om het bloed van zijn zwaard en onderarmen te wassen. Hij had een onbenullige wonde opgelopen aan zijn dij. Het bloeden was vanzelf gestopt. Isolde was intussen de heuvel afgedaald en had de woordenwisseling tussen Gerlinde en haar vader met stijgende verbazing aanhoord. Ze liep op haar vader toe. Die had zijn hemd en maliënkolder uitgetrokken om zich beter te kunnen wassen.

‘Vader,’ zei ze, ‘dat was toch niet nodig!’

Guillaume keek op. ‘Misschien niet,’ antwoordde hij intussen wat gekalmeerd. ‘Ze hadden Gerlinde met rust moeten laten. Vechten, man tegen man.’ Hij droogde zich af met de slippen van zijn tuniek die hij vervolgens weer aantrok. ‘Wat moest ik anders met hen? Ze zo maar laten gaan?’

Isolde trok haar schouders op. ‘Nee, dat ook niet.’ Ze tastte in haar zak en haalde er een gouden ketting uit. ‘Hier is die niet van jou?’

‘Parbleu! Door al die commotie en het gevecht was ik die totaal vergeten.’

Isolde overhandigde hem de ketting. Pas toen zag hij dat haar handen beefden. Hij nam haar vast en drukt haar tegen zich aan. ‘Ik ben fier op je, Isolde. Echt fier! Ik denk niet dat we het zonder jou hadden gered,’ mompelde Guillaume, die normaal eerder karig was met complimenten. Dit was het mooiste schouderklopje dat ze ooit van haar vader had gekregen.

Intussen was een vuur aangelegd. Gerlinde loste even het knelverband omdat het been van de man te donker van kleur werd. Onmiddellijk begon de wonde opnieuw te bloeden en werd de huid rondom de wonde weer bleker van kleur. Isolde ging naast haar zitten.

‘Ik laat het been enkele ogenblikken wat doorbloeden,’ verklaarde Gerlinde toen ze haar vragende ogen zag. ‘Neem eens dat kleine geglazuurd flesje uit mijn zadeltas. Je vindt er ook een beker in en neem ook mijn waterzak eruit. In mijn zadeltas steekt ook een klein tinnen maatbekertje. Vul het half vol met

het extract uit het flesje, schenk er wat water bij en breng het hier.'

'Wat is het?'

'Papaverextract.'

De man op de grond kermde nog altijd. Isolde bracht het gevraagde en gaf de beker aan haar stiefmoeder. Gerlinde beval zijn vriend die naast hem zat, Aimery wat op te richten. 'Drink zei ze, het zal je pijn verlichten.'

Ze gaf aan iemand anders bevel zijn dolk in het vuur te houden tot de punt roodgloeiend werd. Ze wenkte twee anderen dichterbij te komen en gebod de gewonde stevig vast te houden. Gerlinde nam een stok, hakte er met een zwaard een stuk af en duwde het de gewonde Aimery dwars in zijn mond. Zijn kermen was nu overgegaan in een soort dronkenmans gelal en een eindje later gleeed hij weg in een soort verdwaasde slaap. Gerlinde wenkte de soldaat die de dolk in het vuur hield, loste het verband, schoof het opzij, nam de roodgloeiende dolk aan en drukte kort maar heftig de punt plat op de ader. De bloeding stopte dadelijk. De man stootte, ondanks de verdoving, een dierlijk gebrul uit en zakte daarna onmiddellijk terug in een comateuze toestand. 'Voor morgenochtend komt hij niet meer bij,' verduidelijkte Gerlinde. 'Het is gelukkig maar een aderlijke bloeding. Mij rest enkel nog de rest van de snijwonde te ontsmetten met wat brandewijn en ze dicht te naaien.'

Renaud hield van op een afstand Gerlinde in het oog. Toen hij zag dat ze uit haar zadeltas gerief haalde om de wond te naaien, stapte hij op haar toe. 'Kan hij vervoerd worden?'

Gerlinde schudde haar hoofd. 'Nee, bij de minste schok gaat de wonde weer open.'

Renaud zocht met zijn ogen om hulp bij Guillaume, die op wat afstand toekeek.

De graaf kwam terug dichterbij. 'We moeten hier weg, Gerlinde,' zei hij grimmig. 'Ze komen waarschijnlijk terug met versterking. Hierbeneden in de vallei zitten we dan als ratten in een val voor hun boogschutters.'

‘Als ze die al hebben,’ opperde Renaud. ‘Ik vermoed van niet want anders hadden ze die daarnet boven opgesteld.’ Dan zag hij Isolde staan, stapte op haar toe, omarmde haar kort. ‘Goed gedaan,’ prees hij. ‘Je bent er een van ons.’

Guillaume stapte tot vlak voor zijn vrouw. Hij keek haar strak in de ogen.

‘Gerlinde, echt waar, dit is ernstig, bloedernstig. Er is ook geen tijd voor onenigheid of een woordenwisseling. We moeten hier weg. We moeten het bos uit. Geloof me, we moeten een bivak zoeken ergens hoog, in open terrein. Anders zetten we het leven van iedereen hier op het spel.’

‘Hoe ver is het naar de abdij?’

‘Veel te ver, dat halen we nooit.’ Guillaume wees naar de gewonde.

Gerlinde stond recht. Ze keek rond zich. ‘Neem twee van die lange speren daar. Terwijl ik de wond hecht, binden jullie er een tweetal zadeldekens tussen. Dan leggen we...’ en ze wees naar de gewonde.

‘Aimery, edele vrouwe,’ vulde de wapenknecht naast de gewonde aan.

‘Dan leggen we Aimery voorzichtig op de draagberrie en met twee dragers, die iedere bruuske beweging vermijden, lukt het wel vanavond in de abdij te komen. Daar kan Aimery beter verzorgd worden.’

‘Nee, vrouw, het lukt ons daarmee uit het bos te komen. De nacht zullen we in open veld moeten doorbrengen,’ repliceerde Guillaume.

‘Goed, zend me dan vlug die twee andere lichtgewonden.’

Nog ruim voor het vallen van de duisternis bereikten ze een plaats buiten het bos, hoog gelegen, met mijlenver vrij zicht. Guillaume keek even rond. Het leek hem een geschikte slaapplek. Er stond een afdak, een soort schaapskooi, die voldoende beschutting bood tegen eventuele regen.

Guillaume sprong van zijn paard. ‘Rijdieren aftuigen en voederen. Geen vuur maken. Dit wordt onze slaapplek. Eten en dan slapen. Morgenvroeg, bij het eerste licht trekken we verder,

indien de toestand van Aimery het natuurlijk toelaat. Vannacht dubbele wacht. Isolde en ik nemen de eerste beurt. Renaud, regel jij de andere wachtbeurten?’

Gerlinde had heel de weg geen ogenblik de draagbaar uit het oog verloren. Om beurt hadden twee mannen zo voorzichtig mogelijk de gewonde gedragen. Ook Guillaume had erop gestaan zijn beurt te doen.

Aimery was in een comateuze slaap gezonken en ademde rustig. De bloeding was gestelpt. Nadat Gerlinde had toegezien dat de gekwetste een goede slaappleats had gekregen, stapte ze op Isolde toe en omarmde en kuste haar.

‘Dank je wel, lieve schat. Jij was vandaag mijn reddende engel. Ik mag er niet aan denken wat er zou gebeurd zijn zonder jouw tussenkomst.’

‘Ik deed wat ik moest doen, moeder. Maar, je hebt een snee aan je hals. Laat mij even de wonde reinigen voor ze ontsteekt.’

Iedereen kende zijn taak. De paarden werden gedrenkt, kregen wat haver en werden lang aangeliend, zodat ze nog wat konden grazen. Anderen ruimden de schaapskooi wat op. Guillaume haalde een stuk brood en een worst uit zijn zadeltas. Hij stapte op Gerlinde toe, brak zijn brood in twee, sneed met zijn dolk een plak gedroogde worst af en bood het haar aan. Ze keek niet op, nam er enkel happen van en gaf de rest terug.

‘Geen honger,’ snauwde ze en verwijderde zich van hem.

Hij ging haar achterna. Ze draaide zich om en maakte een afwerend gebaar. ‘Alsjeblieft, laat me,’ weerde ze hem af.

Het schemerde reeds toen iedereen zich in een deken had gewikkeld en zich te rusten had gelegd. Guillaume en Isolde liepen op het hoogste punt van de heuvel af. Vandaar hadden ze weids uitzicht op de omgeving.

Ze gingen rug aan rug zitten. Net voor het helemaal donker werd, verscheen de maan als een enorme afgevlakte oranje bol aan de horizon.

‘Je eerste schot was verdomd gewaagd,’ opende Guillaume het gesprek. ‘Gerlinde haar hoofd was heel dicht bij dat van die reus.’

‘Ik oefende het honderden malen op een schietschijf met altijd voltreffers. Ik was zeker.’

‘Gewaaagd, doch een meesterlijk schot. Ik ken er weinig die jou dit kunnen nadoen. Misschien ridder Ghislain.’

‘Dank je, vader.’

‘Nam ik de juiste beslissing?’

‘Wat je deed was tactisch perfect. Ik had dadelijk gezien wat je van plan was. Zij niet. Zij zagen een jonge vrouw wegvlugten. Het interesseerde hen niet. Ze dachten: eenmaal we de paarden hebben, krijgen we haar wel. Ze hebben je natuurlijk erg onderschat.’

Er viel een stilte. Zowel Isolde als haar vader probeerden hun eigen gedachten te ordenen. Guillaume dacht aan zijn woordenwisseling met Gerlinde. Bij Isolde drongen de beelden van het gevecht weer haar hoofd binnen.

‘Denk je dat ze nog komen?’ vroeg Isolde na een poosje.

‘Ik vermoed van niet. Maar ze zullen zeker teruggaan naar de plaats van het gevecht om hun doden te begraven. Ik kan me niet voorstellen dat ze zo barbaars zijn en de lijken als prooi voor de kraaien laten. We moeten in elk geval waakzaam blijven. Het is een paar dagen voor volle maan en die zal licht geven tot middernacht. Voor die tijd denk ik niet dat ze hier kunnen zijn.’

‘Vader.’

‘Ja, kind.’

‘Alstublieft, vader, hou nu eens eindelijk op met me kind en dochter te noemen. Zeg gewoon mijn naam.’

‘Zal ik proberen te onthouden, kind.’ Aan het schokken van haar rug voelde hij dat Isolde moest lachen.

Na enige aarzeling vroeg Isolde: ‘Wil je het goedmaken met moeder?’

‘Dit is de eerste keer dat ik je haar moeder hoor noemen.’

‘Oh, maar ik sprak haar al dikwijls aan met moeder. Alleen, je lette er blijkbaar niet op. Zij is mijn moeder. Ik hou van haar. Ik zal jullie alle twee erg hard missen in Poitiers.’

‘Zie je haar misschien liever dan mij?’ plaagde Guillaume.

‘Dat is anders. Jij bent mijn vader en een man. Soms kan ik beter met haar praten. Zij is er sinds mijn geboorte altijd voor me geweest. Ik deel haar bloed niet, maar ze is wel mijn moeder. Alstublieft vader, zij is geen...’ Isolde haalde de schouders op. ‘Hoe moet ik het uitleggen? Zij is een vrouw en geen soldaat, geen krijgshoofd zoals jij. Ze begrijpt die dingen niet. Probeer het alstublieft goed te maken.’

‘Hmm,’ bromde Guillaume.

‘Is het ja?’

‘Ja.’

Gelijktijdig stonden ze recht en speurden de horizon af. Alles leek rustig. Isolde zette zich opnieuw neer.

Guillaume ging wat verderop plassen. Intussen had Isolde haar deken om zich heen geslagen.

‘Was dat echt nodig die man op die manier te doden, vader?’ vroeg Isolde toen ook hij opnieuw neerzat.

‘Ah, wat wil je? Ik weet het wel, het was een bevel door woe-de ingegeven. Ik kon hen echter geen genade schenken. Dit was een echt gevecht, geen training. Mijn mannen zouden niet aanvaard hebben dat ik hen liet gaan. Een krijgshoofd moet soms beslissingen nemen, die je in normale omstandigheden nooit neemt.’

‘Ik begrijp het wel, maar Gerlinde niet. Leg het haar uit.’

‘Heb ik geprobeerd. Ze luistert niet.’

‘Als ze echt voor jou het allerdierbaarst is, mag je het toch na één poging niet opgeven?’

‘Probeert mijn dochter me de les te spellen?’

‘Nee, vader. Ga even naar haar toe. Het is nog niet volledig donker. Ik kan heel de omgeving zien. Toe, doe het en stuur Rondo naar het uitzichtpunt aan de andere kant.’

Guillaume ging naar Gerlinde toe. Ze lag al onder haar deken. Hij zette zich op zijn knieën naast haar neer. Rustig probeerde

hij opnieuw uit te leggen waarom hij die man neerstak en even rustig luisterde Gerlinde zonder hem te onderbreken.

‘Liefste, met de hand op mijn hart, ik probeer altijd bloedvergieten te vermijden. Met iedere man van ons die gewond geraakt, voel ik me ook gewond en als er iemand van ons sterft, sterf ik een beetje mee. Dat was de reden waarom ik vorige week die groep Angelsaksische ruiters ontweek. We konden ze gemakkelijk aan. Maar er zouden doden en gewonden gevallen zijn.’ Hij nam haar handen in de zijne. ‘Ik heb je al uitgelegd, wat er ons te wachten stond indien we ons hadden overgegeven,’ vervolgde hij. ‘Die mannen zouden ons niet alleen gedood hebben, maar mij ontnomen hebben wat me op deze wereld het dierbaarst is: jij.’ Hij streek een lok haar weg aan de zijkant van Gerlinde haar voorhoofd en drukte er een kus op. ‘Ik heb in mijn leven heel wat gedaan wat niet mocht van God, maar ik heb nooit een man gedood, die het niet verdiende.’

Er viel een stilte. ‘Hoe lief, ‘glimlachte ze. ‘Kom je na je wacht nog even bij mij onder de deken?’ Ze trok hem tot bij zich en kuste hem op zijn mond. Hij maakte een hulpeloos teken naar de anderen rondom hen, die verspreid onder een deken probeerden de slaap te vatten. ‘Jij bent toch de krijgsheer! Mogen ze niet weten dat hun heer, ook bij een vrouw zijn man kan staan?’ fluisterde ze in zijn oor en sabbelde aan zijn oorlelletje.

Guillaume liep terug naar zijn wachtpost en speurde de omgeving af. De duisternis was ingevallen. Hij blikte naar de lucht. De eerste sterren werden zichtbaar. In het westen zag hij venus flikkeren. De maan, reeds een paar vuisten boven de horizon, verlichtte spaarzaam het landschap en omlijnde de fluwelen contouren van de heuvels in de verte. Iedere beweging zouden ze van ver kunnen waarnemen.

‘En?’ vroeg Isolde.

‘Het komt goed. Pfff...ik krijg kop noch staart aan vrouwen.’

Isolde hield een hand voor haar mond en glimlachte. ‘Hoeft ook niet.’

‘Ssst! Ik ga Rondo opnieuw aflossen en blijf dan daar. Wees waakzaam. Indien je iets abnormaals merkt, boots dan tweemaal een uil na. Aflossing als de maan twee el hoger staat.’

**DONDERDAG 25 JUNI 1136,
LE MERLERAULT
LEER ME DAN MAAR DOBBELEN**

De volgende morgen, bij het krieken van de dag, trokken ze verder. De zwaargewonde Aimery werd weer op de geïmproviseerde draagberrie vervoerd. Ondanks de nodige voorzichtigheid waarmee de dragers de gewonde droegen, kreunde hij bij elke schok. Gelukkig bereikten ze al voor de middag de abdij van L’Aigle. Terwijl de mannen genoten van een karig middagmaal, gortepap met droog roggebrood, droeg Gerlinde de gewonde over aan de ziekenbroeder. Aimery werd naar een ziekenkamer gebracht en voorzichtig van de draagberrie op een bed gelegd. De ziekenbroeder bekeek de wonde en wilde er dadelijk een kompres van verse koeienstront en salie op leggen. Het zou er alle kwalijke ziektekiemen uit opzuigen, beweerde de brave man. Gerlinde, die van broeder Willibrord van de abdij van Dreux meermaals op het hart was gedrukt, om een wonde zo zuiver mogelijk te houden, met iedere dag verse verbanden en reiniging met dubbel gestookte brandewijn, had alle moeite van de wereld om hem tegen te houden. Tenslotte ging ze pal voor de ziekenbroeder staan, keek hem met haar groene ogen dreigend aan. ‘Geen koeienstront, geen dubieuze zalfjes, enkel dit: drie dagen twee keer per dag een paar druppels van dit papaverextract tegen de pijn, de wonde reinigen met de brandewijn en iedere dag een vers verband. Niets meer en niets minder, anders zal je als we terugkomen, en God is mijn getuige, met mij te maken hebben.’

De brave man keek haar verschrikt aan. ‘Goe... goed,’ stamelde hij. ‘Reinigen met brandewijn.’

‘En het verband tweemaal daags verversen.’

Aimery had veel pijn. Gerlinde toonde de broeder voor wat hij moest doen. ‘Indien er ontstekingen zijn, de pus eruit duwen en weerom met brandewijn zuiveren. Over een paar dagen komen we terug om hem op te halen. We zien dan wel of hij met ons kan terugreizen.’

Onmiddellijk na het middagmaal vervolgden ze hun tocht. Ze hadden al veel tijd verloren. Net voor het donker werd, hielden ze halt in een gehucht Le Merlerault, waar zich op een kruispunt, een eenvoudige afspanning bevond. De taverne verschafte naast slaappleatsen ook eten aan hongerige reizigers. Heel luxueus zag het er niet uit. De muren bestonden uit vakwerk van eiken balken met ertussen vlakken gedroogde leem. Het dak was bedekt met riet. Enkel de westelijke muur was volledig in steen opgetrokken en eindigde in een enorme schoorsteen. Naast de herberg stonden wat bijgebouwen, de stallingen en een eeuwenoude eik. Zijn takken reikten tot over de stallingen. Op het uithangbord van de afspanning was met kalk geschreven: ‘L’ Arbre du Carrefour.’

De waard was een minzaam man en verontschuldigde zich uitvoerig omdat hij voor de heer, zijn gemalin en dochter slechts één kamer had. Het was er die dag druk.

‘Over enkele dagen is er jaarmarkt in Chartres,’ verduidelijkte hij. ‘De taverne behoorde toe aan de bisschop van Chartres. Kijk daar, aan die eik naast de herberg, heeft de Romeinse veldheer Julius Cesar eeuwen geleden nog zijn paard vastgebonden.’

Isolde bekeek ongelovig de reusachtige eik.

‘Uw mannen, heer graaf, kunnen boven de gelagzaal slapen op de gemeenschappelijke slaapzaal. De slaapzakken zijn met vers hooi gevuld. Mijn stalknechten zullen zich over uw rijdieren ontfermen.’

‘Ik wil twee bedden in onze kamer. Twee van mijn mannen zullen in de stal bij de paarden slapen, want de pakpaarden hebben een kostbare lading bij.’

De waard boog diep. ‘Dat kan geregeld worden, heer graaf.’

‘Is het nodig een wacht uit te zetten?’

‘Nee, dat is absoluut niet nodig. Zoals ik u al verklaarde is deze afspanning de eigendom van de bisschop van Chartres. Geen enkele roversbende waagde het tot nu toe kerkelijke eigendommen aan te vallen.’

‘Kan ik misschien eerst afrekenen heer,’ vroeg de waard schichtig. ‘Het is niet dat ik de graaf van Avre en zijn gemalin niet betrouw, maar...’

‘Al goed, brave man,’ kwam Gerlinde tussen. ‘We begrijpen u wel. We willen wel goed bediend worden, noem uw prijs.’

De vrouw van de waard was bedrijvig in de keuken en de waard, glimmend van het vet, zwaaide de plak in de gelagzaal. Hij sloofde zich samen met twee jonge diensters uit om het iedereen naar de zin te maken. Guillaume had zijn mannen bevel gegeven enkele tafels en banken buiten te zetten, want binnen zat er al redelijk wat volk en was het er bedompt. Guillaume bestelde een paar kannen bier. Ze genoten van een mooie zomeravond. Hij prees zijn mannen voor hun inzet bij het gevecht tegen de roversbende. Iedereen stond recht en de roemers werden geheven.

‘Op Nonancourt en iedereen die onze kleuren verdedigt.’

‘Op Nonancourt, hey, hey, hey!’

Terwijl ze rechtstonden stak Renaud de hand op als teken dat hij ook iets wilde zeggen.

‘Onze heer graaf is veel te bescheiden wat zijn familie betreft. Laten we ook onze roemers heffen op de gezondheid van zijn dochter Isolde, want zonder haar hadden we zeker veel meer verliezen geleden.’

‘Op Isolde, hey, hey, hey!’ De mannen namen de pullen bier in hun linkerhand en met de rechter trokken ze het zwaard uit de schede en sloegen met het platte van de kling op het tafelblad. Isolde voelde zich blozen. Zo veel aandacht van het wapenvolk was ze niet gewoon.

Eerst werd hen een voedzame groentesoep opgediend met stukjes vet spek erin. Daarna kregen ze malse stukken vlees van een aan het spit gebraden varken met versgebakken brood.

Toen iedereen verzadigd was bestelde Guillaume nog een paar kannen bier en werd er nog wat gekeuveld.

‘Ik ga slapen,’ geeuwde Gerlinde. Ze wendde zich tot Guillaume: ‘Ga je mee liefste?’

‘Ik moet zeker ook mee?’ vroeg Isolde.

‘Oh, jij mag gerust wat met de mannen praten of dobbelen. Je bent nu toch een van hen.’

‘Oh, ik heb de hint begrepen. Maar als ik kom slapen, probeer dan klaar te zijn met jullie gespartel.’

‘Gespartel?’ riep Gerlinde uit.

‘Goeie genade, heel ons kampement heeft meegeluisterd naar jullie gekreun onder dat dekentje. Jullie beseffen niet hoe gênant dat is voor mij.’

Renaud streek Isolde over de arm. ‘En jij weet niet hoe schoon de liefde is, jonkvrouw. Kom, nu je een van ons bent leer ik je dobbelen.’

‘Mijn geld aftroggelen bedoel je.’

‘Dat zit erin. Maar, je kunt kiezen, met ons dobbelen en eventueel wat kopergeld verliezen of ... luisteren hoe je vader en moeder hun best doen om nog een broertje of zusje te maken.’

‘Godsamme, Renaud! Jij bent een viezerik. Leer me dan maar dobbelen.’

ZONDAG 28 JUNI 1136

ARGENTAN

KOELE ONTVANGST

Het was al laat in de namiddag toen ze in Argentan aankwamen. Het kasteel was gelegen in een bocht van het riviertje de Orne. Argentan, op de grens van Normandië en Anjou, was de voorlopige residentie van Mathilda van Engeland en haar geëmaal Godfried van Anjou. De burcht en zijn omgeving behoorden tot haar bruidsschat, eens bij haar huwelijk door haar vader Hendrik I van Engeland geschonken, maar nooit aan haar ge-

maal overgedragen. Argentan was zelfs een van de aanleidingen geweest tot de jarenlange geschillen tussen Godfried van Anjou en zijn schoonvader. Het stadje Argentan was beschermd door een vijftiendertig voet hoge muur en zestien torens. Binnen die eerste verdedigingslinie bevond zich een burcht omringd door een slotgracht en alsook een geriefelijke hertogelijke residentie

‘Het is in deze residentie dat koning Hendrik vaak een veilig onderkomen vond, als hij in Normandië aanwezig was,’ verklaarde Guillaume aan Gerlinde en Isolde. ‘Hier verblijft Mathilda voor het ogenblik.’

De ontvangst was er eerder koel, om niet te zeggen ijsig. Van de poortwachters mochten ze niet doorrijden naar de residentie, maar werden afgeleid naar de burcht. Toen ze zich daarna bij de wacht van de burcht aanmeldden, duurde het heel lang eer ze het binnenplein mochten oprijden. Hun escorte werd snel ingekwartierd, doch Guillaume, Gerlinde en Isolde moesten wel erg lang in het wachtlokaal blijven, eer een bediende hen hun kamers in het gastenverblijf aanwees.

‘Ik vrees dat we hier niet erg welkom zijn,’ merkte Gerlinde op. Ze gluurde rond in de kamer. Een bed, twee krakkemikkige armstoelen en een klein tafeltje. De enige versiering aan de wanden was een houten crucifix. Er droop vocht van de ruwe stenen muren. Op het tafeltje brandde weliswaar een olielampje, maar er waren geen kaarsen voorzien.

Gerlinde drukte met haar voet een pissebed dood die zich in een spleet van de muur probeerde te verbergen. ‘Ons wapenvolk slaapt beter.’

‘Zeg dat wel. Wat een ontvangst. Parbleu, het serpent wil ons op de knieën laten kruipen, maar het zal haar niet lukken. Ze weet natuurlijk al lang dat we van bij Mathilde van Boulogne komen.’

‘Is haar man dan niet hier?’ informeerde Gerlinde.

‘Nee, hij verblijft op dit ogenblik in het westen van Normandië. Godfried zoekt daar steun bij Robert van Gloucester, hoorde ik daarnet van een bediende. Niet dat ik erom geef, want ik betrouw hem nog minder dan haar.’

‘Wie is Robert van Gloucester?’

‘De bastaardzoon van Hendrik, de halfbroer van Mathilda dus. Hij is een invloedrijke man en heeft talrijke bezittingen aan beide zijden van het Kanaal.’

‘Oh, God ja. Wat stom van me. Ik heb hem wel eens ontmoet. Hendrik noemde hem altijd Robert de Kleine.’

‘Ja, groot is hij niet.’

‘En je zoon Henri, zullen we die hier ontmoeten?’

‘Nee, hij is ergens ten lande en ronselt troepen voor Mathilda. Het zou me niet verbazen dat de huurlingen, die ons in het bos van Chaise-Dieu overvielen, straks onder haar vlag te zien optrekken. Daarom hadden ze rijdieren en betere wapens nodig. Wat een wereld!’

Voor het avondmaal werden ze naar de grote zaal in de residentie van Mathilda begeleid. Toen Gerlinde haar man wilde volgen naar de eretafel, werden zij en Isolde discreet verwezen naar een veel lagere tafel. Graaf Guillaume de Montfroid mocht weliswaar aan de eretafel aanzitten, doch helemaal op het einde en ver van Mathilda. Ze nam zelfs de moeite niet hem persoonlijk te begroeten.

Deze koele ontvangst en het feit dat Gerlinde niet naast hem mocht aanzitten, een niet mis te verstane boodschap dat Mathilda de vroegere maîtresse van haar vader niet mocht, stond Guillaume helemaal niet aan. Gerlinde merkte het aan zijn gezicht en deed teken dat hij moest blijven zitten. De opeenstapeling van vernederingen maakten hem spinnijdig. Parbleu! Hij was toch de graaf van Avre. Dat serpent kon hem toch zo maar niet negeren! Midden de maaltijd hield hij het niet meer uit. Hij liep de zaal in, Gerlinde en Isolde stonden recht. Hij gaf de beide vrouwen een arm en samen liepen ze de zaal uit onder de verbaasde blikken van velen.

MAANDAG 29 JUNI 1136
ARGENTAN
HOOGPLOPENDE TWIST

Isolde was 's morgens al vroeg opgestaan. Ze was al lang klaar met het morgenmaal, toen haar ouders zich aan een tafel in de eetzaal neerzetten om ook te ontbijten. Zowel Guillaume als Gerlinde hadden de indruk dat ze door iedereen genegeerd werden.

'Kom we zijn hier weg,' reageerde Guillaume grimmig tegen zijn vrouw. 'Ik heb het hier gehad. Ik zal de perkamentrol met het voorstel van Mathilde van Boulogne aan een dienaar afgeven en Mathilda kan hem desnoods in haar blote kont steken!'

Mathilda van Engeland, die tijdens het ontbijt vooraan in de ridderzaal zat, had tot dan toe geen moment de tijd genomen om hen te begroeten, niettegenstaande Guillaume via de poortwachter dadelijk bij hun aankomst een onderhoud met haar had aangevraagd. Toen Guillaume en Gerlinde rechtstonden om te vertrekken, kwam Mathilda dan toch naar hen toe en hield hen met een hautain handgebaar tegen. Met getuite lippen gaf ze Guillaume een kus er zorg voor dragend dat haar wang zeker de zijne nauwelijks raakte. Daarbij keek ze over zijn schouders met een arrogante, koude blik Gerlinde aan.

'Zo, u moet Gerlinde zijn,' constateerde ze en monsterde haar van kop tot teen.

Wat ze daarbij dacht kon Gerlinde zo ongeveer raden. Ze sloeg uit beleefdheid haar ogen neer. Ze had tijdens de maaltijd op onbewaakte ogenblikken tijd genoeg gehad om de dochter van Hendrik te bekijken. Men kon niet naast het feit kijken dat ze zwanger was. Aan de omvang van haar buik te zien was een geboorte niet meer zo ver af. Mathilda was eerder klein van gestalte, had licht golvend, blond haar, een ietwat rond gezicht en een plompe neus. Een schoonheid kon men haar niet echt noemen, alhoewel ze toch iets aantrekkelijks had, iets wat moeilijk te omschrijven was. Ze was niet zo groot, doch haar arrogante houding straalde macht en suprematie uit. Ze leek heel energiek en haar ogen flitsten voortdurend heen en weer. Het enige

wat Mathilda en haar stiefzuster Lisette gemeen hadden, was de kleur van hun ogen. Ook hun gemeenschappelijke verwekker koning Hendrik had van die grijsgroene ogen gehad.

Mathilda wendde zich daarna tot Guillaume. 'Ik verleen u dadelijk de gunst van een onderhoud. U mag alvast mijn kamerheer volgen, heer graaf.' Daarna staarde ze misprijzend naar Gerlinde. 'De vrouw die u vergezelt zal u wel zolang kunnen missen zeker?'

Ze wenkte haar kamerheer. Hij droeg een brokaten wambuis, aan de mouwen versierd met gouddraad en een fijne lakense broek. De punten van zijn schoenen krulden naar de laatste mode omhoog. De man had een even hautaine houding als zijn meesteres. Met bescheiden gebaar wenkte hij Guillaume om hem te volgen naar een antichambre. Lang moest Guillaume er niet wachten. Na een paar minuten reeds meldde een dienstknecht dat mevrouw Mathilda hem verwachtte.

Mathilda was hoogzwanger van haar derde kind. Ze zat op een brede gemakkelijke zetel en keek hem met vinnige ogen aan toen hij binnentrad. Guillaume had het nooit goed kunnen vinden met deze dochter van Hendrik, die de grootste tijd van haar volwassen leven in Duitsland had doorgebracht als echtgenote van de Duitse keizer. Pas toen die in 1125 kinderloos stierf en Lotharius van Supplinburg als nieuwe Duitse keizer werd gekozen, kwam ze op bevel van haar vader Hendrik I van Engeland terug naar het Engelse hof. Volkomen tegen haar zin beweerde men. Voor de sluwe Hendrik moest ze natuurlijk dienen als pion in zijn politieke schaakspel. Ze werd opgedragen te huwen met de tien jaar jongere Godfried V van Anjou, om zo steun te verwerven van het machtige huis van Anjou. Koning Hendrik zat in die tijd in Normandië in nauwe schoentjes, omdat de zoon van zijn broer, Willem Clito, gesteund door de Franse koning, aanspraak maakte op het hertogdom Normandië. Guillaume de Montfroid had onder druk van Hendrik in 1126, samen met alle Normandische leenmannen gezworen, Mathilda als enige erfgename van de koning te erkennen. Nu, ja, achteraf was gebleken dat velen hun eed niet getrouw waren gebleven.

Guillaume liep tot op enkele passen voor haar zetel, die op een klein verhoogje stond. Hij bedacht dat ze zich nu al koninklijke allures aanmat. Het zou eerder een moeilijk gesprek worden, daar bestond geen twijfel over. Mathilda stond nu eenmaal niet bekend als een gemakkelijke tante. Ze kon venijnig uit de hoek komen en haar plotse woede-uitbarstingen waren legendarisch. Deze laatste eigenschap deelde ze ongetwijfeld met haar vader. Mathilda wenkte hem om dichterbij te komen. Op een paar passen afstand bleef hij staan en boog waardig, heel eventjes het hoofd.

‘Wel Guillaume de Montfroid, knielt u niet meer voor mij?’

‘Edele vrouwe, begrijp me niet verkeerd maar ik kniel enkel voor mijn leenheer of koning en niet voor hen, die aanspraak maken op die titel.’

‘U hebt toch in bijzijn van mijn vader, tot tweemaal toe gezworen dat u mij als zijn rechtmatige erfgename zou aanvaarden,’ repliceerde Mathilda scherp.

‘Dat heb ik, edele vrouwe, samen met heel wat andere edelen. Dat weet U maar al te goed.’

‘Welnu, zult u dan zoals die verachtelijke Stefanus van Blois, uw eed breken?’

‘Nee, mevrouw, in tegenstelling tot vele anderen breek ik nooit een eed. Ik ben een ridder. Sta me echter toe u eraan te herinneren dat bij mijn weten geen kerkelijk of wereldlijke macht u kroonde en aldus investituur verleende over het hertogdom Normandië en nog minder over het koninkrijk Engeland. Mijn steun voor Normandië krijgt u, in zoverre ik die kan verlenen. Doch ben ik wel verzekerd dat u mij en mijn bezit respecteert? Was het niet uw man die verleden jaar Verneuil aanviel en het meer dan waarschijnlijk ook op Nonancourt had voorzien?’

‘Het was nooit de bedoeling geweest ook Nonancourt te belegeren,’ antwoordde Mathilda luchtig alsof het een akkefietje betrof. ‘Verneuil is van mij. Godfried wilde wel de burcht die eens mijn vader toebehoorde bezetten, voor iemand anders op het idee kwam. Mijn man had nooit of nooit Nonancourt aangevallen.’

Guillaume hechtte weinig geloof aan haar woorden. Daarom sneed hij een ander onderwerp aan. 'Mijn zoon Henri...'

'Ah, ja,' onderbrak ze hem snel, 'Henri trouwt op mijn advies volgende maand met de dochter van Eugène de Ponthieu. Een goede keuze, al moet ik het zelf zeggen. Ze is geen adembenevende schoonheid, maar ze stamt uit een zeer vruchtbare familie. Daarbij is ze, naar ik heb vernomen, een zeer gedweë jongedame. Ja, Guillaume, uw zoon trouwt en een erfgenaam komt er zeker vlug aan. Misschien vlugger dan u denkt. Of was u daarvan niet op de hoogte?'

Guillaume probeerde geen spier van zijn gelaat te vertrekken. Het lukte maar half. Dit nieuws sloeg hem met verstomming. Hij had geen rechtstreekse berichten meer van zijn zoon ontvangen sinds die, na hun woordenwisseling in april, van Nonancourt was vertrokken.

'Een ring rond zijn vinger en een erfgenaam was toch een van uw voorwaarden om zijn erfrecht te verkrijgen, vertelde hij me,' treiterde ze verder, wetende dat Guillaume dit niet wist. 'Oh arme, Henri. Zo veel druk op zijn ranke schouders!' Mathilda trok een gespeeld verbaasd gezicht. 'Aan uw reacties te zien heer graaf, was u van dit heugelijk nieuws niet op de hoogte? Is er misschien wat onenigheid tussen vader en zoon?'

Ze stond recht, zette de handen in de heupen en strekte haar rug terwijl ze een pijnlijk grimas trok. 'Hij schopt weer,' zuchtte ze. Ze wreef daarna even over haar bolle buik en dan plots, helemaal van toon veranderend: 'Heer graaf, hoorde ik goed? U wilt uw zoon als graaf van Avre aanstellen indien hij met een echtgenote en een kind naar Nonancourt terugkeert, dit alles zonder mij hierin te kennen?'

'Mevrouw de gravin, ik houd niet van spelletjes. U weet trouwens maar al te best dat ik voor het ogenblik geen gerechtigde leenheer heb. Dus houd ik de eer aan mezelf om mijn wettige erfgenaam als graaf te installeren.'

'En u weet, bij alle heiligen, goed genoeg dat het een kwestie van weken is, eer ik als regentes van mijn zoon Hendrik, de hertogin van Normandië wordt. Mijn echtgenoot Godfried komt over twee weken terug en zal de steun verworven hebben van

de machtige Robert van Gloucester. Uw zoon Henri formeert op dit ogenblik een huurleger voor mij en zal dan samen met mijn man Normandië van ontrouw gespuis zuiveren.'

Het viel Guillaume op dat ze Normandisch sprak met een zeer zwaar Rijnlands accent en dat ze regelmatig moeite had de juiste woorden te vinden. Nu ja, ze had ook het grootste deel van haar leven aan de andere kant van de Rijn verbleven.

'Het is mijn innigste wens, edele vrouwe, dat er in Normandië orde, vrede en rust heerst. Doch op mijn persoonlijke diensten zult u niet kunnen rekenen. Ik heb voor uw vader de beste jaren van mijn leven opgeofferd en ben niet van plan dat ook voor u te doen!'

'Dat moet u ook niet. Ik wil alleen uw steun en uw wapenvolk.'

En dan staarde ze plots Guillaume weer heel lief aan. Ze is zoals altijd onberekenbaar, dacht Guillaume en hij was op zijn hoede.

'Ah, ja, nu u het toch over mijn vader hebt, trouwde u niet totaal overhaast en onverwacht met de voormalige minnares van mijn vader? Ik moet toegeven dat men met zo'n verderfelijk en zondig lichaam zoals zij heeft, alle mannen het hoofd op hol kan brengen, tot zelfs mijn eigen vader toe. Ze heeft hem indertijd met haar toverkunsten in haar bed gekregen. Nu hij er jammer genoeg niet meer is, heeft ze dan maar een graaf in haar netten gevangen. Help me even, hoe heet ze weer?'

Guillaume fronste de wenkbrouwen. Hij had niet verwacht dat zijn huwelijk hier ter sprake zou komen. 'Gerlinde de Gisors, is haar naam, gravin van Avre en dus uw gelijke. Mag ik u vragen, waarom ze als mijn wettige echtgenote gisteren tijdens het diner niet naast me aan tafel mocht zitten?'

Mathilda ging niet in op de vraag. 'De Gisors, bij mijn weten was die vrouw toch niet van adel!' fleemde ze. Ze boog zich voorover, haar ogen flikkerden plots boosaardig. 'De hoer van mijn vader! Hoe komt het in Gods naam in u op, om haar naar hier mee te brengen! Hoe durft u. Het is al erg genoeg om met haar samen te hokken, laat staan om die sloerie als echtgenote te nemen?' Dan vervolgde ze met overslaande stem van woede:

‘En ook dat zonder mij hierin te kennen!’ Het gezicht van Mathilda was rood aangelopen van opwinding.

Guillaume voelde een wurgende woede in zich opborrelen. Wat dacht ze wel! Hij liet alle beleefdheidsvormen varen, wat niet echt zijn gewoonte was. ‘Vooreerst ben ik niet de enige edelman die een vrouw huwt die niet van adel is en ten tweede heeft uw vader, net voor zijn dood, haar in een akte tot de adelstand verheven. Indien u wenst kan ik u die tonen. En trouwens, had u eind november niet halsstarrig uw vader ontweken door in Anjou te verblijven, dan had u aan zijn sterfbed gestaan en had u direct de troon kunnen opeisen. Al die problemen rond opvolging hadden dan niet bestaan!’

‘Hadden dit en hadden dat...Hoe durft u!’ tierde Mathilda met overslaande stem. ‘Hoe durft u mij te zeggen wat ik moet doen!’ Ze keek naar haar kamerheer, die tijdens heel het gesprek zich bescheiden op de achtergrond had gehouden. ‘Zeg ook eens iets,’ siste ze.

Doch voor de kamerheer iets kon zeggen, vervolgde Guillaume furieus: ‘Ja, ik durf dit wel!’ Terwijl hij een pas dichter bij de stoel van Mathilda kwam, stak hij waarschuwend een vinger naar haar uit. ‘U hebt mij niks te bevelen,’ snoof hij verontwaardigd. ‘Indien ik van u was, zou ik maar een andere toon aanslaan. U weet even goed als ik dat u mijn leger niet kunt missen. Deze manschappen hebben al menig oorlog in hun voordeel doen kantelen. U vindt nergens in Normandië zo’n goed getrainde manschappen als de mijne. Uw zogezegde hondstrouwe vazallen zullen als u krijgsvolk nodig hebt, zich ervan afmaken door u ongetrainde en onwillige boeren te sturen. Als de dagen herendienst erop zitten, vertrekken ze naar huis en staat u daar met een leger bestaande uit een handvol edelen!’ Guillaume ging een stap achteruit en liet zijn toon wat zakken, toen hij zag dat Mathilda hem nadenkend aanstaarde. ‘Mijn trouw en mijn wapenvolk hebben voortaan een prijs. Indien u wenst te beschikken over mijn manschappen en die van Verneuil, zult u mij de burcht van Verneuil en bijhorend gebied moeten overdragen als erfelijk leen en ondeelbaar gebied van het graafschap Avre.’

‘Wat! Verneuil zal mij altijd steunen. Het is een erfdeel van moederszijde!’

‘Het kasteel behoort u toe, vrouwe Mathilda, doch Louis d’ Ambois en zijn manschappen zijn mij genegen en trouw. Een vingerknip en ze staan zo binnen de muren van Nonancourt en vindt u in Verneuil een uitgebrande, lege burcht.’

Mathilda liet zich met een gezicht van ongeloof achterover in haar zetel vallen. Haar mond ging open, doch Guillaume was haar voor. ‘Verneuil is een kleine prijs voor het trouwe bondgenootschap van het graafschap Avre en het beschikken over vierhonderd goedge trainde wapenknechten, waarvan het merendeel ruiters! U krijgt het bevel over mijn mannen echter niet zonder voorwaarden. Ze zullen u nooit of nooit vergezellen over het Kanaal in een poging om in Engeland de troon...’

‘Wat een onbeschoftheid,’ onderbrak Mathilda hem. ‘Hier zijn geen woorden voor. U durft mij, dochter en enige erfgename van koning Hendrik I van Engeland, een prijs te vragen voor wat mij toebehoort!’ Mathilda greep naar een beker die op een tafeltje naast haar stond. ‘Wat komt u hier eigenlijk doen, heer graaf?’ Ze nam een slok en met een bonk zette ze de zilveren beker terug neer.

‘Ik ben hier,’ wees Guillaume haar rustig terecht, terwijl hij het opgerolde perkament uit zijn binnenzak haalde, ‘niet om over mijn huwelijk te discussiëren, noch over mijn zoon Henri, maar ik breng u een boodschap van Mathilda van Boulogne’.

‘Wat wil het serpent van die meinedige neef van mij?’

Guillaume overhandigde haar het verzegelde perkament dat hij al heel de tijd in zijn handen hield. Mathilda opende het opgerolde perkament en las het vluchtig door terwijl haar gezicht rood aanliep.

‘Hoe durft ze! Hoe durft u daar mee instemmen! Mijn vader was koning, niet de hare. Mijn vader was hertog, niet die van die sloerie. Mijn vader heeft mij als enige erfgename aangewezen. U,’ tierde ze met een overslaande stem van woede, ‘u gaat onmiddellijk terug en zegt haar dat er noch over Engeland, noch over Normandië valt te discussiëren of te onderhandelen. Eventueel kan ze het oostelijk deel van Normandië en Picardië be-

houden. Meer niet. En als ze dit niet aanvaardt zal ik haar en haar man met een nooit geziene legermacht vernietigen en achtervolgen tot zij en haar meinedige echtgenoot over de grond kruipen en om genade smeken.'

'Ik ben noch uw knecht, noch uw boodschapper vrouwe Mathilda,' antwoordde Guillaume de Montfroid scherp. 'Ik ga helemaal niet terug! U zult iemand anders moeten zoeken. Ik heb u de boodschap van Mathilde van Boulogne gebracht en daarmee beschouw ik mijn opdracht als volbracht. Wat Mathilde u voorstelt namens haar man, de koning van Engeland, is een voorstel. Mijns inziens is ze tot verregeaande concessies bereid. Ik heb zelf een sterk vermoeden dat ze op het vasteland enkel haar bezittingen rond Boulogne wil behouden en ze bereid is Normandië te laten aan uw zoon Hendrik. Indien u uw toon matigt, zal ze zelfs toestaan u het regentschap te laten waarnemen tot zijn meerderjarigheid. Als tegenprestatie zal ze vanzelfsprekend eisen dat u haar en haar gemaal erkent als koning en koningin van Engeland.'

Mathilda haar ogen puilden uit en er parelden zweetdruppels op haar voorhoofd toen ze met overslaande stem uitriep: 'Luis-ter, afvallige vazal en breng haar mijn antwoord over!'

'Nee, dat doe ik niet. Mijn taak is met het overbrengen van de boodschap afgelopen.'

'Ik beveel het!'

'U hebt mij niks te bevelen, mevrouw.'

Guillaume maakte aanstalten om te vertrekken. Mathilda zag het.

'Dit gesprek is niet afgelopen,' tierde ze. 'U blijft hier!'

Guillaume draaide zich om. 'Nog één iets madame, Henri was jarenlang diegene die in uw vaders leger de strategie bepaalde bij veldslagen. Naar mijn weten heeft hij er geen enkele verloren. En als het erop aan komt, zal Henri doen wat ik hem vraag, onenigheid of niet. Hij is mijn bloed.' Guillaume draaide zich om en liep zonder groet of verdere plichtplegingen naar de deur.

'Blijf staan!' kreet de gravin totaal over haar toeren. 'Ik heb u geen toelating gegeven te vertrekken!'

Zonder zich om te draaien riep Guillaume met opgestoken middenvinger: 'Ik heb uw toelating ook niet nodig, mevrouw.' Zijn stem galmde tot buiten in de gang.

Mathilda, op twaalfjarige leeftijd tot keizerin van Duitsland gekroond, nu vechtend om de kroon van Engeland en het hertogdom Normandië, wist dat ze te ver was gegaan. Ze kon iedere bondgenoot gebruiken. Maar haar trots verbood haar Guillaume achterna te gaan en zich te verontschuldigen.

Guillaume de Montfroid liep regelrecht naar de gastenkamers, waar hij Gerlinde vond. 'We vertrekken zo spoedig mogelijk. Maak je klaar en verwittig Isolde.'

Voor Gerlinde uitleg kon vragen liep Guillaume naar het soldatenkwartier en gaf het bevel alles klaar te maken voor de aftocht.

Weinig tijd later reden Guillaume, de twee vrouwen en hun escorte de ophaalbrug over. Op de tweede verdieping van het woonhuis sloeg Mathilda van uit een open raam dit tafereel gade. Ze stampvoette van woede. 'Hoe durft hij!'

Haar kamerheer stond achter haar. 'Toch zou ik u de raad willen geven, edele vrouwe, hem en ook zijn zoon Henri aan uw kant te houden. Het is waar wat hij beweerde over zijn leger. Zijn paar honderd mannen zijn meer waard dan drieduizend van het veld geplukte boeren, die tegen hun zin moeten vechten. Zijn mannen vechten altijd, maar dan ook altijd in het centrum. Betere soldaten vindt U niet.'

Mathilda wist dat hij gelijk had. Voorlopig kon ze het echter niet toegeven. De kamerheer argumenteerde verder: 'Wat betekent Verneuil voor u, als u of uw zoon straks Normandië bezitten? Het is slechts een speldenprik groot. De steun van de Montfroids wapenvolk en vooral het organisatorisch talent van zijn zoon Henri, zijn veel waardevoller.'

'Misschien wel,' gaf ze wrevelig toe. 'Doch we wachten even af. We laten die zelfgenoegzame blaaskaak van een Montfroid nog even sudderen in het zuur van zijn zelfgezochte ontgoocheling. Je kunt in elk geval al een overdrachtsakte opstellen, waarin bepaald wordt dat ik Verneuil overdraag aan de graaf van

Avre en dat hij er een leenplichtig goed mag van maken, in ruil voor militaire steun.' De gravin zette zich nadenkend neer. 'Maar wacht een maand eer je de akte aan de graaf overmaakt.'

DINSDAG 30 JUNI 1136 NAAR DE ABDIJ VAN L'AIGLE DE TERUGTOCHT

De terugtocht werd een helse rit. Guillaume wilde tegen de valavond opnieuw de afspanning L' Arbre du Carrefour bereiken, waar ze op de heenreis ook overnachtten. Ze hadden echter veel tijd verloren met een pakpaard dat niet goed aangebonden meereed en door een horzel gestoken op de vlucht was geslagen. Het was een bosrijk gebied met veel struiken en voor iedereen goed en wel beseftte wat er gebeurde, was het dier er met de kostbare lading vandoor. Het gepak, vooral bestaande uit malienkolders, wapens en voedsel, lag her en der verspreid tussen de struiken, langs de vluchtweg van het lastdier. Het beest vonden ze ook niet direct terug. Onmiddellijk gaf Guillaume aan een paar man het bevel erachteraan te gaan en aan de rest om af te stijgen. Het wachten duurde en duurde. Iedereen zocht een plaatsje in het gras, of zat met de rug tegen een boom om wat te rusten.

Gerlinde vleide zich languit op het gras, starend naar de voorbijdrijvende wolken. Guillaume zat ongedurig sabbelend op een grassprietje naast haar. Hij vloekte binnensmonds om de vertraging.

'Een kus voor je gedachten,' glimlachte ze.

'Henri zit me dwars.' Hij vertelde Gerlinde bijna letterlijk hoe het gesprek met Mathilda was verlopen. 'Nog voor we vertrokken, heb ik aan een hofdame die ik van vroeger ken, gevraagd over welke dochter van de graaf Eugène de Ponthieu het ging. Mathilda vergiste zich blijkbaar want ze is de dochter van graaf Guy de Ponthieu, de broer van Eugène. Het zou Caitlyn

betreffen. Ik vermoed dat het geen schoonheid is, want ze is al zestien en nog niet getrouwd.' Guillaume zuchtte. 'Ik zal niet bij zijn huwelijk aanwezig zijn, vrees ik. Nu ja, hij is oud en wijs genoeg om zelf te onderhandelen over de huwelijksvoorwaarden.' Guillaume richtte zich wat op. Er verschenen diepe rimpels op zijn voorhoofd. 'Als ze echter al zwanger is voor het huwelijk, dan zal er niet veel te onderhandelen zijn. Tenzij...'

'Dat geloof je toch zelf niet Guillaume! Dat is stoken wat Mathilda deed.'

'Hm.'

'Heeft ze letterlijk gezegd dat die Caitlyn zwanger is?'

'Nee, nee. Ze zei letterlijk: je zoon trouwt en een erfgenaam komt er zeker vlug aan. Misschien vlugger dan je denkt.'

'Zie je wel,' verzekerde Gerlinde hem. 'Er zouden immers achteraf twijfels kunnen rijzen over de identiteit van de vader en dus ook over het erfrecht.'

'Ja, je hebt gelijk. Zo stom is Henri nu ook weer niet.' Guillaume spooog het grassprietje uit en zocht een gemakkelijker zithouding. 'Nee, maar de twijfel besluipt me wel. Negen maanden, weet je wel. We zullen het in elk geval binnen het jaar weten hoe de vork in de steel zit. Ik vrees echter dat we op het huwelijk niet zullen uitgenodigd worden.'

'Nee, waarschijnlijk niet, want dan zou hij mij ook moeten uitnodigen.'

Guillaume zuchtte. 'Ik begrijp niet, waarom hij jou plots niet meer kon uitstaan. Vroeger heeft hij daar nooit blijk van gegeven.'

'Het gebeurde niet plots, liefste, zijn houding is heel langzaam veranderd. Geen wonder, zijn beste vriend is de rentmeester. Hij kan me, zoals je ondertussen wel weet, niet luchten. Daarbij heb ik ook bedenkingen bij de vriendschap tussen Henri en Jacques.'

Guillaume richtte zich op. 'Wat bedoel je?'

'Niks, ik mag die Jacques niet. Het is zo'n gluiperd. Ik verdenk hem ervan dat hij Henri manipuleert.'

‘Ah, hou op. Jacques is de betrouwbaarste rentmeester die ik me wensen kan. Daarbij, de man die Henri weet te manipuleren moet nog geboren worden, denk ik. Maak je maar geen zorgen.’

‘Ik maak me echt zorgen. Auw! Ai!’ Gerlinde sprong verschrikt recht. ‘Lieve hemel! Er zitten hier mieren!’ Ze trok haar rok wat op en begon verwoed aan haar been te krabben.

‘Kom, laten we daar op die omgevallen boom zitten.’

‘Henri zijn houding is radicaal verscherpt op het moment dat ik jouw bed deelde en hij hoorde dat we zouden trouwen,’ vervolgde Gerlinde, nadat ze op de stam van een omgevallen boom plaats hadden genomen. ‘Hij snauwde me heel arrogant toe dat hij me nooit als gravin of edele vrouwe zou aanspreken. Ik citeer hem letterlijk: een edele vrouwe wordt men door geboorte en niet door een oorkonde van een vrijgeveige koning die op sterven ligt. Je bent een horige en je blijft een horige, zei hij, zelfs al pronk je met de kleren en juwelen van een gravin. God heeft de adel, onder het gezag van een wettige koning, uitverkoren om de macht uit te oefenen.’

‘Parbleu! Zei hij je dat echt? Waarom heb je dat nooit eerder aan mij verteld?’

‘Oh, ik kan wel tegen een stootje. Trouwens, ik kon hem niet echt ongelijk geven. Ik heb hem wel aan het verstand gebracht dat Onze Heer niet op de aarde gekomen was om koningen te verheffen en de adel te verheerlijken, maar om een boodschap van liefde en vrede te brengen voor alle mensen, ook de horigen en poorters van de steden.’

‘En, hoe reageerde hij?’

‘Ik liet hem niet reageren. Ik maakte hem duidelijk dat de adel de macht uitoefent en leeft op het zweet van duizenden boeren. Als ze verder zo zelfgenoegzaam op hun luie kont blijven zitten, zal er een nieuwe soort macht de huidige vervangen: de macht van de steden. Hun macht zal gebaseerd zijn op geld, handel en de ijver van duizenden handwerklieden en ambachtslui.’

‘God almachtig, Gerlinde, hoe kom je daarbij? Wij behoren ook tot de adel!’

'Ik zie de zaken zoals ze zich voordoen. Ik ben gewoon uit te kijken naar kansen om het leven van mij en mijn dochter te verbeteren. Ik ben niet, zoals de huidige adel en machthebbers, vastgeroest door de gewoontes van mijn afkomst. We moeten mee evolueren met de veranderende tijden. Ik heb nu al aan het hof van Mathilde van Boulogne vrouwen van kooplui gezien, die rijker gekleed waren en met meer juwelen getooid, dan de koningin. Jij toch ook?'

'Hmm.'

'Jij, als graaf, moet er echt naar uitkijken om in Dreux een verblijfplaats te hebben. Die burcht in Nonancourt is niet het centrum van je graafschap. Dreux wel.'

'Hmm.'

'Wat hmm. Je hebt toch zelf van Diederik van de Elzas gehoord dat hij binnen de stad Brugge resideert.'

'Misschien.'

'Nog voorbeelden? Lodewijk de Dikke in zijn residentie op Île de la Cité, Mathilde in de stad Boulogne, Willem van Aquitanië in Poitiers...'

'Hou op, Gerlinde! Bij alle heiligen, hou op. Ik ben noch koning, noch hertog.' Hij legde zijn hand op de hare. 'Ik moet hierover nadenken, liefste. Misschien heb je wel gelijk. Parbleu, soms heb ik bij jou het gevoel dat ik oud ben geworden zonder volwassen te zijn geweest.'

Gerlinde glimlachte. 'Dank je, liefste echtgenoot van mij. Mag ik het nog eens over Henri hebben? Als ik het goed voorheb, blijft hij Mathilda van Engeland steunen?'

'Ja, hij vormt en traint voor haar een leger.'

'Hij vecht aan de verkeerde kant.'

'Misschien wel. Hij zal zo wel zijn redenen hebben.'

'Dus na zijn huwelijk zal Henri voorlopig op Argentan verblijven.'

'Dat denk ik wel. Mathilda zal Argentan als uitvalbasis gebruiken om een leger te vormen. Henri zal dat voor haar organiseren.'

'Even rekenen, volgende maand huwt hij. Hij kan ten vroegste volgend jaar in mei terugkomen naar Nonancourt met vrouw

en kind, tenminste als ze zo vruchtbaar is, om al in de eerste huwelijksmaand zwanger te worden.'

'Jij rekent snel, Gerlinde. Maar ja, we kunnen er ons dus aan verwachten dat hij mogelijks volgende zomer aan de poort van Nonancourt zal staan en me aan mijn belofte zal herinneren. Of misschien pas het jaar erop. Of misschien niet?'

'Zal je je aan je belofte houden?'

'Twijfel je daaraan?'

'Nee.'

Gerlinde duwde haar schouder tegen de zijne en wilde haar hoofd op zijn schouder leggen. Hij weerde af. Hij gluurde geeneerd rond zich. 'Alsjeblieft, Gerlinde, doe niet zo klef. We zijn hier niet alleen. Ik geneer me al erg genoeg over die nacht onder dat dekentje.'

'Je gelooft toch niet wat Isolde daarover zei. Dat was plagen! Om verder te gaan, wat doe je als hij komt met zijn bruid en kind?'

'Dan teken ik de akte van overdracht en schenk hem mijn zegel. Daarna zullen we moeten vertrekken, want ik vrees dat hij jouw aanwezigheid op Nonancourt niet op prijs zal stellen, zelfs niet zal dulden. We zullen in elk geval niet wachten tot hij ons buitenzet, maar zullen uit eigen beweging dadelijk opstappen.'

'Het zal pijn doen. Kun jij hem wel benoemen tot graaf? Normaal moet de leenheer dit toch doen?'

'Er is voor het ogenblik niet echt een hertog van Normandië meer. Stefanus van Blois heeft in jaren geen voet meer op Normandische bodem gezet. Trouwens, het recht op het benoemen van een opvolger berust bij mij. De traditie wil wel de bekrachtiging door de leenheer.'

'Tenzij je in ongenade gevallen bent.'

'Tja, het komt erop neer de juiste kant te kiezen, of behendig te schipperen. Ik bezit in elk geval geen koninklijke schenkingen, die heb ik altijd geweigerd. Dus kan men mij niets afnemen. Het graafschap Avre behoort mij toe wegens erfrecht.'

'De juiste kant kiezen.' Gerlinde kon niet nalaten eventjes over Guillaume zijn borst te strijken. Zijn tuniek stond wat open

en zijn mannelijk behaarde borst was zo aanlokkelijk. 'Welke kant is de juiste?'

'Weet ik veel. Ik probeer beide partijen tot vriend te houden. Je denkt toch niet dat ik uit puur genoegen weg en weer pendel tussen Mathilde en Mathilda.'

Gerlinde nam een plukje borsthaar en trok eraan.

'Auw! Dat doet pijn!'

'Mijn huis in Rouen is wel een koninklijke schenking.'

'Maak je maar geen zorgen. Wat zou Mathilda zich om een huis bekommeren, nu ze vecht voor een hertogdom en een koninkrijk voor haar driejarige zoon. Trouwens, enkel koning Hendrik en zijn secretaris hebben daarvan weet en beiden zijn gestorven.'

Gerlinde streek een weerbarstige lok van voor haar gezicht en staarde hem bedenkelijk aan. 'Ik mag er niet aan denken Nonancourt te moeten verlaten...'

'Tja, ook voor mij zal het hard zijn om er afscheid van te nemen. Ik wil echter geen graaf blijven tot mijn dood. Ik wil rust, samen met jou. Alleen had ik verwacht dat ik op mijn goed zou kunnen blijven.'

'Er is toch geen twijfel dat Henri als oudste zoon jouw opvolger wordt?'

'Nee, dat niet. Hij is de oudste. Dat hij jou niet aanvaardt, staat daarbuiten.'

Gerlinde trok haar ene been onder zich. Ze wilde zo graag haar man knuffelen en troosten, om de pijn die de ruzie met zijn zoon veroorzaakte te verlichten. Ze wist evenwel dat hij het hier tussen zijn mannen niet wilde. 'Ik heb te doen met die jonge bruid van Henri. Ze gaat geen al te gemakkelijk leven tegemoet,' opperde ze, terwijl ze dacht aan wat ze in de jachthut had gezien.

Er viel een lange pauze tussen hen. Guillaume dacht na over het leven na Nonancourt en Gerlinde over Henri en Jacques en de problemen die daar konden uit voortvloeien.

Guillaume bukte zich, trok opnieuw een grassprietje en sabbelde erop.

Gerlinde deed het hem na. 'Als we weg moeten van Nonancourt, waar gaan wij dan heen?'

'Als jij dat ook wil, zou ik het liefst samen met jou op mijn kasteelhoeve aan de Seine gaan wonen,' antwoordde Guillaume. 'Het is er goed jagen en gelegen in de nabijheid van Honfleur, een vissershaventje aan de monding van de Seine. Het hoort niet bij het graafschap Avre. Dus, als we niet willen, zullen we met mijn zoon Henri niks meer te maken hebben. Het domein is ten volle mijn eigendom en ik ben aan niemand leendienst verschuldigd, zo lang ik leef. Het maakte immers deel uit van de bruidsschat van mijn eerste vrouw en ik erfde het.'

'Als jij Robert aanstelt als burchtheer op Verneuil, dan wordt Henri zijn leenheer. Zal dat geen problemen geven?'

'Daar vraag je me wat.'

Gerlinde kietelde hem met het grassprietje onder zijn neus.

'Eh! Hou op, je kriebelt me.'

'Dat is de bedoeling, lieve schat.'

Guillaume zette zich schrijlings op de boomstam zodat hij Gerlinde recht in het gezicht kon kijken. 'Als je liever naar je huis in Rouen gaat, voor mij ook wel. Maar dan moet Juliana daar wel weg.'

'Nee, ik ga waar jij het liefst heen gaat. Kunnen we dan niet wat mensen van bij ons meenemen, zoals Marie, Gertrude, Aniya, Kendhal en misschien ook Renaud en Ghislain?'

'Renaud zal zeker meegaan, maar Ghislain niet. Die is te veel verknocht aan Nonancourt en zijn werk daar in het opleidingskamp. Als de anderen het willen, kunnen ze mee. Op die kasteelhoeve is plaats genoeg en er kan altijd bijgebouwd worden.'

'En misschien ook wat getrouwen voor bescherming. Ik denk aan Smalle, Tiroir en Rondo.'

'Rondo! Dan zul je ook zijn drie vrouwen en veertien kinderen moeten meenemen.' Gerlinde keek naar hem op en beiden schoten in een lach.

'Honfleur. Vertel me eens over die hoeve?' vroeg Gerlinde toen ze uitgelachen waren.

'Toen ik trouwde met mijn eerste vrouw, liet zij de hoeve afkomstig uit haar bruidsschat, meteen opknappen en herdoopte